

VI Міжнародна науково-практична конференція

ПРОБЛЕМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ СУЧАСНОЇ БІОТЕХНОЛОГІЇ

27 березня 2026 р.
м. Харків, Україна

Біотехнологічні аспекти створення комплексного біопрепарату на основі метилотрофних бактерій, виділених із агровідходів

Пронін І. В., Калюжная О. С.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

proninigor49@gmail.com

Вступ. Сучасне сільське господарство стикається з викликами деградації ґрунтів та негативного впливу хімічних добрив на екосистеми. Перспективною альтернативою є біопрепарати на основі метилотрофних бактерій, які здатні використовувати одновуглецеві сполуки, такі як метанол, для стимуляції росту рослин, фіксації азоту та протидії фітопатогенам.

Метою дослідження є виділення та вивчення властивостей метилотрофних культур бактерій з подальшою перспективою розробки комплексного біопрепарату для покращення розвитку сільськогосподарських культур.

Матеріали та методи. Дослідження проводилися на базі лабораторії, облаштованої відповідно до вимог асептики та біобезпеки наступним обладнанням: боксом БСР-3 (клас 2) – для проведення робіт в асептичних умовах; вагами ТВЕ-0,21, магнітною мішалкою з підігрівом, автоклавом «А8 electro», водяною баней Joanlab – для підготовки живильних середовищ; шафою ГП-20 - для підготовки лабораторного посуду; термостатами ТС-20 – для вирощування зразків культур; біологічними мікроскопами серії XS-8530 MICROmed та МІКМЕД 5 з темнопольним конденсором – для дослідження властивостей культур. Методологія включала: 1) ізоляцію штамів – відбір проб із місць зберігання агровідходів та висів на селективне мінеральне середовище (MMS) з 0,5% метанолу як єдиним джерелом вуглецю; 2) морфологічний аналіз – фарбування за Грамом, Буррі-Гінсом та Ожешко; 3) біохімічні тести – визначення каталазної та оксидазної активності, ферментація вуглеводів на середовищі Клігlera та Ендо, аеробіозу на тіогліколевому середовищі; 4) агрономічні властивості – оцінка азотфіксації на середовищі Ешбі, ріст на різних джерелах вуглецю (мета-нол, формиат, глюкоза, ацетат), та інокуляція насіння пшениці в GROW-BOX системі.

Результати дослідження. Культурально-морфологічна характеристика. В результаті селекції було виділено три морфотипи бактерій: з помаранчевими, білими та кремовими колоніями. Мікроскопічне дослідження показало, що всі ізоляти є грамнегативними паличками середнього розміру (1,5–3,0 мкм), які не утворюють спор. За допомогою методу Буррі-Гінса підтверджено наявність капсул, що сприяє утворенню захисних біоплівок.

Біохімічний профіль та метаболічна універсальність. Культури продемонстрували наступні біохімічні властивості: оксидазо- та каталазопозитивність, що характерно для метилових бактерій; ферментація вуглеводів – штами ферментують глюкозу, але не лактозу; сірководень та газ не утворюються; відсутність росту на середовищі Ендо підтвердила, що штами не належать до родини *Enterobacteriaceae*; тип дихання – облігатний аеробіоз (ріст виключно на поверхні тіогліколевого середовища). Досліджено факультативність штамів: вони здатні утилізувати не лише метанол, а й глюкозу, ацетат та формиат натрію при нейтральному рН. Встановлено нейтрофілія культур – кисле середовище (рН 4) пригнічує їх ріст.

Технологічні та агрономічні аспекти. Виявлено потенційну здатність до фіксації атмосферного азоту (активний ріст на безазотному середовищі Ешбі). Важливим аспектом для промислового масштабування є встановлений факт прискорення росту: додавання вітаміну В5 (пантотенату кальцію) дозволило отримати виражені колонії вже на 2-гу добу культивування проти 3-х діб у контролі. Тест на сумісність підтвердив відсутність антагонізму між виділеними морфотипами, що дозволяє створювати на їх основі стійкі мікробні консорціуми для синергічної дії. Попередні випробування в GROW-BOX системі показали прискорення проростання насіння пшениці при інокуляції.

Висновки. У виділених штамів факультативних метилотрофних бактерій із агровідходів визначено комплекс ознак, необхідних для створення біопрепарату; сумісність штамів відкриває шлях до створення комплексного препарату з ростостимулюючими та захисними властивостями.